Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Bauditz, Sophus.
Titel | Title:	Mands Mod : Skuespil i en Akt.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : C. A. Reitzels Forlag, 1879
Fysiske størrelse | Physical extent:	79 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

S. Bauditz.
Mands Mod.
1879.

55, - 30

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021924955

MANDS MOD.

MANDS MOD.

SKUESPIL I EN AKT

AF

SOPHUS BAUDITZ.

KJØBENHAVN.

C. A. REITZELS FORLAG.

1879.

Opført første Gang paa det kongelige Theater den 12te Februar 1879.

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI.

PERSONERNE.

Eiler Bagge til Palsbjerg.

Preben, hans Søn.

Niels Krabbe.

Ellen, hans Datter.

Kirsten, hendes Pige.

Mogens, en gammel Kjælderfvend.

Henning Plade, Fændrik.

Handlingen foregaar i en jyſk Kjøbſtad, en Midſommerdag Aar 1700.

Niels Krabbes Gaard.

Til venſtre (for Tilſkuerne) ligger det ſtatelige, med Biflag forſynede Vaaningshus, hvor en ſtørre Stentrappe fører op til Døren; til højre ligger en Sidebygning med Nedgang til Kjælderen. I Baggrunden løber en Mur, der lukker Gaardspladſen ud mod Gaden, og midt paa Muren er en Port; bag ved ſer man Huſene rage op. Midt paa Scenen ſtaar et Lindetræ med Bænke omkring Stammen. Det er Middag.

Første Scene.

(**Ellen** og **Kirsten** sidde paa Stentrappen i Færd med at vinde Garn; **Mogens** ſtaar ved et Bord foran Kjælderen og ſkyller Kander. Der høres et Hornſignal.)

Ellen.

Saa, nu lød der et Horn igjen. Det er ogſaa farligt, ſaa meget Krigsfolk, der drager gjennem Byen i disſe Ufredstider.

Kirſten.

Ak, det er ſnart forbi med den Herlighed! Den ſidſte Fænnik Ryttere drager af By i Dag, ſaa bliver her ſtille som tilforn.

Ellen.

Det er mig kjært. En tør jo knap vove ſig ene ud i Strædet, ſaa længe de har deres Gang der.

Kirſten.

Ej, hvad vil ſaa det ſige, om en Rytter hviſker En et Par artige Ord i Øret eller kommer for Skade og lægger ſin Arm om Ens Liv! Jeg geraader ikke i Harniſk derudover, thi mig gjør det ſaa min Tro ingen Fortræd paa mit ærlige Navn.

Ellen.

Det er værſt for Dig; jeg betakker mig for den Artighed. Har ikke Fændriken, der ligger i Kvarter omme hos Jesper Brygger, haft den Driftighed at byde mig ublu Tale, og det mere end én Gang! — Naar blot min Fader aldrig havde faaet i Sinde at drage fra

Egegaard og flytte her hid! Jeg favner mit Barndomshjem og jeg har favnet det hver Dag i de fidste to Aar. Det var andet, at færdes ude paa Mark og i Skov, end at fidde her mellem de høje Hufe, hvor Solen knap veed, om den vil umage fig hen! — Og dèr oplevede man altid noget; naar jeg kun tænker paa den fidfte Dag, før vi tog bort, da vi var ude i Vitved Hegn at plukke Nødder!

Kirften.

Hvem var „vi“, med Forlov at fpørge?

Ellen.

Vi? — Det var jeg naturligvis.

Kirften.

Ja, I — og faa En til!

Ellen.

Eller To og Tre til. Men det lader ilde at være faa nyfigen. — Stille, der er Fader!

Anden Scene.

Niels

(kommer ud fra Huſet).

Naa, er I der! Jeg ſøgte om Jer. Ja, jeg vil kun høre hen i Herberget, om Eiler Bagge og Preben er kommen. Hr. Eiler ſkikkede mig Bud i Overgaars, at de var ventendes til Byen i Dag, al den Stund hans Søn vil Sønderpaa i Felten.

Ellen.

Vil Preben?

Niels.

Ja, Hr. Eiler ſkriver ſaa.

Ellen.

Ej, ej!

(Halvt for ſig ſelv.)

Han ogſaa!

Niels.

Ja, han ogſaa. — Men hvad jeg vilde ſige: ſørg for at have en Hjerteſtyrkning beredt. Og Mogens maa tappe nogle Kander

af den bedſte rhinſke Vin; Hr. Eiler har en ſjældent fin Tunge. — Ja, I ſer os ſagtens ſtrax.

(Gaar ud ad Porten.)

Tredje Scene.

Mogens

(affides).

Jo, viſt! Nu løber vi avet om og tapper af den bedſte Vin — nej mænd gjør vi ikke, nej!

(Gaar ned i Kjælderen.)

Kirſten.

Mig ſynes, I ſpurgte ſaa ivrig, da Jer Fader nævnede Eiler Bagges Søn. Er det maaſke for hans Skyld, I er døv paa begge Øren, naar Fændrik Plade byder Jer ſine Galanterier?

Ellen.

Ingenlunde. Jeg kjender jo knap Preben Bagge nu; vi har leget ſammen ſom Børn, men ſiden har jeg kun ſet ham i Ny og Næ.

Kirſten.

Derfor kunde I vel endelig have ſat Jer Tanke til ham alligevel. Stort er der ikke

ved ham, det jeg ſkjønner, men det er dog altid noget, at han nu vil være Krigsmand og ud at værge Landet.

Ellen.

Værge Landet? Ja, ſaa ſige de alle!

(Halvt heftig.)

Letfærdighed, og alſkens Tumlen og Stimen, det er det, de ville! — Men lad nu den Tale være endt og pak Garnet ſammen.

(De begynde at ſamle deres forſkjellige Sager.)

Mogens

(kommer op fra Kjælderen og fætter et Par Kander paa Bordet).

Af den bedſte Vin! Nej, Mogens er en Karl, der ſer paa ſin Herres Fordel. Der kan jo gjærne gaa fire Kander med, eller fler, i Dag! Saadanne Folk fra Landet har jo mangen Gang et Par Ugers opſparet Ædruelighed at tære paa, naar de kommer til Byen. — Et Par Ugers! Mig ſynes hartad, jeg bliver ganſke tørſtig ved den blotte Foreſtilling!

(Gaar ned igjen.)

Kirſten.

— I ſkulde nu lige godt ſe paa Fændriken! Der er ikke hans Lige i Skabning ved hele Regimentet. Og for de dejlige Øjne, han har! Han kan ſe En tværs gjennem Sjælen med dem. Og det ſkjønne Mundſkjæg! Det er ſaa blødt og —

Ellen.

Se, ſe! Veed Du derom?

Kirſten.

I mener da vel ikke —

Ellen.

Jo, hvad ſkulde jeg ellers mene!

Kirſten.

Nu, om ſaa var! Jeg er vel lige god for det. Men det er ikke mig, han har kaſtet ſine Øjne paa, det er Jer, og I gjør ſtorlig Uret om I ikke opmuntrer ham lidt.

(Der høres atter et Hornſignal.)

Ellen.

— Kjønt lyder det nu alligevel, ſligt et Horn! Det er helt ſært, ſom Tonerne kan bære Ens Tanker vidt.

Kirſten.

End om det nu var Fændrik Plade, Hornet kaldte bort?

Ellen.

Bliv mig dog fra Livet med Din Fændrik! Jeg tror faſt, Du og Dine Lige falder i Henrykkelſe, blot I ſer Noget, der ligner et Karlfolk!

Kirſten.

De er da, for Gud, ogſaa Vorherres ypperſte Værk, veed jeg!

Ellen.

Men ſaa hold dog op en Gang! Tag Vinden her, og lad os komme ind.

(De gaa ind i Huſet.)

Fjerde Scene.

Mogens

(kommer op fra Kjælderen med et Glas i Haanden).

Jeg ſkulde undres paa, hvad Øjne Herren vilde ſætte op, om jeg en Gang lod ham ſmage den Vin! — Men jeg gjør det i Evig-

hed ikke. Thi hvorfor ſkulde jeg vel det Herren er jo tilfreds med den, han plejer at drikke, og veed Intet af det rare, lille Anker, ſom ligger fra hans ſalig Faders Tid. — Ja, ſalig Herren, det var en gudfrygtig og gammeldags Mand, og han vidſte at ſkjønne paa, hvad Godt, man bød ham!

(Drikker.)

Den Vin bekommer mig altid ſaa inderlig vel.

(Lytter og tømmer hurtig Glasſet, ſom han fætter fra ſig paa Bordet.)

— Noget ſkal En da ogſaa have for ſig ſelv!

Femte Scene.

(**Niels, Eiler** og **Preben** komme ind ad Porten.)

Niels.

— Og bort alt i Aften! Ja, det er ſandt, det er nok den yderſte Tid. Men et Maaltid Mad kan vi da nok ſaa Stunder til at tage ſammen forinden.

Eiler.

Nej, det er os plat umuligt at ſpiſe nu. Vi havde jo juſt reiſt os fra Bordet i Herberget, da I kom.

Niels.

Men hvorfor tog I ogſaa ind i Herberget! I veed jo dog, I er hjertelig velkommen her til alle Tid. — Et Glas Vin maa I drikke i det ringeſte, om I da ikke vil forſmaa.

Eiler.

Skam om jeg vil! Jer Kjælder er ſaa rummelig og kølig, og Luften er jo ſaa varm ſom i en Bagerovn. Det ſkal gjøre godt at ſkylle Støvet ned, thi det er ingen Springvej at ride fire Mil paa Formiddagen.

Niels.

Nej, ſynderlig i Jer Alder, men I har jo altid været af et ſtærkt Helbred. Mig værker det over Lænderne, blot jeg ſidder en kort Stund til Heſt. — Flyt ſaa Bord og Kander her hen under Træet, Mogens; jeg tænker vi bliver her ude i det Fri.

(Mogens laver Drikkebordet i Stand.)

Eiler.

Naa, ſavner I aldrig Jer gode Gaard, ſom I er fraflyttet?

Niels.

Den ikke, men vel Jer ſom Nabo. Det anſtaar mig nu en Gang ikke at leve paa Landet. Her i Byen derimod, her finder jeg mig vel; jeg har intet Beſtemt at tage Vare paa og kan følgelig bruge min Tid efter Lyſt.

Eiler.

Men har I ſynderlig Omgjængelſe med Nogen?

Niels.

Ja! Her er adſkillige gode Mænd i Staden.

Eiler.

Gode Mænd?

Niels

(trækker paa Skuldrene).

Gode nok at ſpørge Nyt hos og at drikke et Glas over Bordet med.

Eiler.

Nu, hver Mand ſin Smag! Skulde jeg leve her, uden at kunne forlyſte mig ved Jagten og uden at have Noget at regere med, ſaa trivedes jeg ikke.

Sjette Scene.

(**Ellen** kommer ud fra Huſet.)

Niels.

Kom hid og byd Goddag, Ellen; her er kjendt Folk i Gaarde.

Eiler.

Ej, Barn, hvor Du er voxet i det halve Aar, jeg ikke har ſet Dig! Du kommer mer og mer at ligne Din ſalig Moder.

Niels.

Ja, af Ydre vel, men ikke i Sind. Ellen har ſaa ſine egne Meninger om Alt og vil endog handle derefter; det ſkulde Ingen ſige den ſalig Sjæl paa. — Men ſæt Jer nu, Hr. Eiler, I maa være træt.

(Eiler og Niels ſætte ſig ved Bordet under Linden.)

Preben

(til Ellen).

Og hvor I er bleven ſkjøn, Ellen! Endnu ſkjønnere, end da jeg ſaae Jer ſidſt!

Ellen.

I mindes mig viſt næppe fra den Tid, ſaa Jer Artighed har ſagtens ikke ſtort at ſige.

Preben.

Det kan I ikke mene! I veed helt vel, at jeg har gjemt hvert Smil og hvert lille Ord, I ſagde, fra den ene Gang til den anden; gjemt det ſom de Blomſter, Pigerne lægger i Pſalmebog og ſom Ingen ſer.

Ellen.

Saa har I alt faaet en Del at gjemme paa! Thi jeg har for Skik at lade Munden løbe, helſt naar her er Fremmedfolk, og jeg ſmiler faſt ad Alt.

Preben.

Hvorfor driver I Spot med mig! Under I mig ikke før et venligt Ord, nu jeg ſkal drage bort!

Ellen.

Ja, det er ſandt: I vil i Krigen, ſom de Andre. I ſer jo ogſaa alt ud ſom en drabelig Helt!

Preben.

Helt! Aa, Gud bedre, ſaa højt ſigter jeg ikke. Maa det kun forundes mig uden Be-

ſkæmmelſe at gjøre Krigen med, ſaa er jeg helt vel fornøjet. — Jeg kunde ikke blive længere hjemme, endſkjøndt, hvem veed —

Ellen.

Ja, hvem veed, hvad det kunde været godt for, om I havde mægtet at ſtyre Jer Lyſt!

Preben.

Hvad mener I, Ellen! Sig dog Jer Mening tydelig!

Niels
(henne fra Bordet).

Kom nu og ſmag paa Vinen, Preben! I bliver jo helt tør i Halſen af al den Parlamenteren.

Ellen.

Gak I til Drikkebordet og bryd Jer ikke om min Mening.

(Preben gaar tøvende over mod Bordet.)

Ellen
(halvt højt).

Preben!

Preben.

I kalder mig tilbage!

Ellen.

— Aa, nej. Jeg nævnte kun Jert Navn — af gammel Vane maaſke.

(Preben gaar hen til Bordet. — Ellen ſer efter ham og gaar ſaa ind i Huſet, men vender ſnart efter tilbage og ſætter ſig paa Stentrappen.)

Niels

(til Preben).

I faar umage Jer ſelv hen efter et Glas; Mogens har været for ſparſom med dem, ſer jeg.

(Preben gaar over og henter et Glas ved Bordet foran Kjælderen.)

Eiler

(ſagte til Niels).

Ja, mener I virkelig, I kan holde ham derfra, ſaa ſer jeg det helſt.

Niels

(ſagte til Eiler).

Men det maa gribes ſint an. Ja, lad I kun mig.

(Højt til Preben, der ſætter ſig ved Bordet.)

Nu Noget i Glasſet!

(Mogens kommer op fra Kjælderen.)

Kom hid og ſkjænk i, Mogens!

Preben

(til Mogens, der ſkjænker for ham).

Hvor gaar det, gamle Mogens?

Mogens.

Som det kan, Junker Preben, ſom det kan. En er nu bleven gammel og graa i ſin Herres Tjeneſte.

Eiler.

Graa? Nu, ſaa har han, min Tro, faaet mere end én Kulør i ſin Herres Tjeneſte; thi rød er han da ogſaa bleven, at ſige om Næſen!

Mogens

(affides).

Det er en grov Stud!

(Højt.)

Herren er nu altid ſaa ſkjemtſom.

(Affides.)

Af den bedſte Vin! Jo, den havde været vel anvendt!

(Trækker ſig tilbage til ſit Bord.)

Niels.

Smag nu paa Drikken, Preben!

Preben

(idet han løfter Glasset).

Se dog, hvor lyſtig Solſtraalerne falder gjennem Løvet og fanges i Glasſet! Og hvor

Lindeblomſterne dufter! Man kan jo drikke ſig en hel Skjærſommerrus til, aleneſte af dem!

Eiler.

Lad os nu være fri for Dine Sværmerier! Drik Dig en Rus af Hr. Niels' gode Vin, det veed man, hvad er.

Niels.

Jer Sundhed, Preben, og en glædelig Atterkomſt!

Eiler.

Det var et godt Ønſke, ſom vel kan tiltrænges.

Niels

(fagte til Eiler).

Nu fanger jeg an.

(Højt til Preben.)

Ja, I vil jo i Krigen?

Preben.

Det er ſaa min Agt.

Niels.

Mig ſynes, Krigen er et ſtygt Haandværk. De bryder jo Arme og Ben paa hverandre, ſaa det er en Ynk at høre om. Og hvem

ſiger, at I ikke gar ſætter Livet til! Der var nu han, Peder Nielſen, ſom tjente i Gaarde hos min Nabo: han var ſund og friſk dèr han drog bort og ſkadede Intet, men alt i Maj faldt han for Tönning. Havde I nu ſtaaet, hvor han ſtod, da ſad I ikke her og drak rhinſk Vin.

Preben.

Det er endelig ſandt!

Niels.

Ja, ſer I det!

Eiler

(ſagte til Niels).

Det er ikke den rette Maade at overbeviſe ham paa. Tror I, man ſkræmmer et ungt Blod ved at tale om Farer!

Niels

(ſagte til Eiler).

Giv dog Tid! Jeg er jo ikke ret begyndt endnu.

(Højt til Preben.)

Jeg ſidder ellers og tænker paa, hvorfor I egentlig vil i Krigen og døje Ondt, mens I

kunde lide vel paa Palsbjerg. Lad dem værge Landet, ſom ſkal!

Preben.

Men ſkal jeg da ikke det! Skikker det ſig for mig, hvem Vorherre har givet to ſunde Arme, at lægge dem i Skjødet, naar Landet er i Betryk? Fordum, da næſten hele Krigsmagten var hyrede Karle, da kunde I maaſke med nogen Ret ſige: lad dem værge, ſom ſkal; men ſiden højſalig Kong Chriſtian traf den Ordning med Ryttergodſet, kommer dog Landets egne Børn at ligge for Grænſen.

Eiler.

Højſalig Kong Chriſtian! Ja, han tænkte viſtnok ſtort paa Landets egne Børn, han, ſom gav hver husvild Tyſker Greve- eller Friherrenavn! Jeg glæder mig endnu derover, ſaa tit jeg tænker derpaa, at jeg ikke lod mig forlokke til at ſkaffe Palsbjerg Grevſkabsnavn, endog det var mig ſaa godt ſom tilbudet. — Men jeg er en gammeldags Mand og vil Intet vide af de nye Moder.

Niels.

Ja, jeg ikke heller, endſkjøndt jeg vel, om Sligt var blevet mig budt, vilde betænkt mig to Gange paa at viſe det fra mig. — Men det var ellers om Krigen vi talte. Den er en ſand Ulykke for Landet; Fred nærer, Krig tærer, ſiger man jo for et gammelt Ord.

Preben.

Men Værge byder Landefred, det Ord er vel ſaa gammelt.

Niels.

Ord er Ord, og intet Mere. Jeg holder for, at man helt vel kunde ladt Hertugen kaſte de Skanſer op, om han ikke vilde afſtaa derfra; ſaa havde Avling og Handel ſtaaet i Flor, og Landet været forſkaanet for de ſvære Skatter.

Eiler.

Nej, deri er jeg ganſke og aldeles ikke af Jer Mening. Landsens Ære gaar dog for Avling og Handel!

Niels.

Nu, lad ſaa være. Men er Kampagnen end begyndt, hvad angaar det ſaa Jer, Preben?

Preben.

Angaar det ikke mig, at de nu fra alle Kanter falder over Landet ſom ſultne Hunde! Har I da ikke hørt, at en engelſk og hollandſk Flaade er paa Vej til Kjøbenhavn? — Den Dag de førſt ſkikkede os Bud fra Vigersholm, at Krigen var erklæret, da blev jeg til Mode ſom hin Aften for mange Aar ſiden, da vor Skytte kom og fortalte, at Folehaven, den ſkjønne Lund Sønden for Gaarden, ſtod i Luer. Jeg var kun et Barn den Gang, men jeg hjalp dog at ſlukke ſaa godt jeg evnede, og jeg knyttede mine Hænder, naar jeg tænkte paa det Kjæltringpak, der havde ſtukket Ilden an.

Niels.

Nu, der er, Gud være lovet, en lang Vej hertil, ſaa vel fra Holſten ſom fra Kjøbenhavn, ſaa I behøver næppe at ængſtes for Jer Ejendom.

Preben.

Hvem tænker paa den nu!

Niels.

Det gjør min Tro jeg! Det er jo forſkrækkeligt at høre Jer ſkjemte ſaa med Ejendom og Velſtand!

Preben.

Kan hænde, Hr. Niels. Men blive hjemme og tilſe Gaarden ſom ellers, det kan jeg ikke.

Niels.

Og hvorfor ikke?

Preben.

Hvorfor? Det har jeg ſagt. Jeg ſynes ikke jeg har Lov at ſidde tryg inden Døre, mens ſaa Mangen ſætter Livet i Vove. Og er En førſt kommen paa de Tanker, ſaa maa I tro, at ude paa den brune Hede og i den ſtille Skov, dèr hører man, naar det kalder paa En rundt omkring.

Niels.

Ja, naar man førſt er kommen paa ſlige Tanker!

Eiler.

Du har altid været af dem, der fangede galne Griller, Preben. Men ſkal det være, ſaa i Guds Navn! Jeg har jo heller ikke ſtaaet Dig ſaa haardt imod, men ſtrax ſøgt Kriſtian Rodſten op, da han kom paa Egnen for at ſamle det ny Regiment Ryttere, og gjort fornøden Aftale med ham. — Kan ogſaa være, at Du har gaaet vel meget ene ude paa Palsbjerg og har godt af at færdes mellem andre ſmukke Folks Børn, ſaa Du forvinder Din utidige Skyhed. Jeg bør vel være glad til, at der endelig en Gang er vaagnet Vilje i Dig. Det er jo ogſaa et lyſtigt Liv, Du gaar ind til, og mangt et artigt Æventyr fra min egen Ungdom kan jeg endnu glædes ved. De Piger ſe dog aldrig ſaa mildt til Nogen, ſom til Den, der bærer en Pallaſk ved Siden!

(Ellen er ved at gaa ind, men lytter efter Prebens følgende Replik og bliver.)

Preben.

Jeg søger ikke Kvindeblik paa Torve og i Stræder. Men vel tilſtaar jeg, at det ſynes

mig fattigt, ikke at kunne byde Den, man har fattet Elſkov til, en Smule ſelvvunden Hæder, hvor lidt det end er. — Og i Et har I Ret, Fader: jeg har troligt nok gaaet alt for længe paa Palsbjerg og for meget i mine egne Tanker. De ler af mig iblandt, jeg har mærket det, naar jeg kommer til Gilde, fordi jeg ſynes de Andre folkeſky og fordi jeg kan fare ſammen af Skræk over hvad Uvant jeg ſer og hører. — De tror, at jeg intet Bedre begjærer, end at regere med Hovbønder og Plovøxne. De veed ikke, ſaa lidt ſom I, hvor mit Hjerte græd den Morgen, da Rytterne kom travende gjennem Skoven og blæſte paa Horn. Hvorhen gaar Marſchen? Det veed Ingen, men kommer de hjem en Gang igjen, ſaa har hver Sit at fortælle og Minder at leve højt paa. Enhver af dem har jo ſkrevet med paa Danmarks Krøniken, ſom Børn og Børnebørn ſkal læſe. — Saadanne var mine Tanker, mens Hornene lød; da ſaa Alt igjen var ſtille, ſaa var det, jeg gik til Jer, Fader, og bad om Forlov til at rejſe.

Niels.

Men hvad vil ſaa Alt dette ſige? Hvad har I Behov at vinde Navn og Ære, I har jo begge Dele efter Jer gode Slægt!

Eiler.

Ja, det ſkulde jeg tro!

Preben.

Men kan da Ingen forſtaa mig!

(Ellen, der med ſtigende Opmærkſomhed har fulgt Samtalen, rejſer ſig ſom for at ſige Noget, men tier og fætter ſig atter.)

Niels.

Oprigtig talt: Nej! Men lad nu den Disput fare, jeg faar dog næppe Held til at overtale Jer. — Mogens, fyld i Glasſene.

Syvende Scene.

(**Henning Plade** kommer ind ad Porten og ſtudſer førſt over at ſe Selſkabet, men da alle de Andre vende Ryggen til, og juſt faa Glassene fyldte, gaar han dog hen til Ellen.

Henning

(ſagte til Ellen).

Ej, Frøken, det er ſjældent Nyt at ſe Jer uden Døren!

Ellen.

Saa længe I endnu er i By, ſkal det heller ikke ſke tiere.

Henning.

Hvi ſaa?

Ellen.

Spørg Jer egen Adfærd ad.

Henning.

Den ſvarer mig ſaa viſt Intet! Men I maa vide, at jeg blot for at ſe Jer end en Gang har gjort mig et Svinkeærinde her hen. Om et Par Timer, naar Jer Fader tager ſin Nadverſøvn, kommer jeg forbi igjen, og ſaa ſkal I love mig, at vi tales ved til Farvel.

Ellen.

I vover end en Gang —

Niels

(vender ſig om og ſaar Øje paa Henning).

Ej, Hr. Fændriken! Søger I mig?

Henning.

Med gunſtigſt Forlov, ja. Jeg maatte dog byde Jer Farvel, inden jeg drager affted,

ſaaſom jeg nu i to Uger har nydt den Ære at bo i Gade med Jer.

Niels.

Alt for artigt!

(Sagte til Eiler og Preben.)

Han er ilde renommeret og mig næſten ganſke fremmed, men jeg tænker dog, det er bedſt at byde ham paa et Glas Vin.

Eiler

(ſagte til Niels).

Ja, gjør ſom Jer ſynes.

Niels

(højt til Henning).

Nu, har I umaget Eder hid, ſaa ſid hos da og tøm et Glas. Det er velbyrdige Hr. Eiler Bagge til Palsbjerg og Junker Preben, hans Søn.

Henning.

Det er mig en Hæder, fremtidig at kunne regne ſaa anſete Perſoner blandt mine Kjendinge.

(Til Preben.)

I drager med i Felten hører jeg, og ved den anden Eſkadron?

Preben.

Ja, jeg gjør ſaa.

Henning.

Og jeg ved den førſte. — Ja, det er et lyſtigt Liv, I gaar ind til, maa I tro: den ene Dag berender man Fjenden og den næſte gantes man med Pigerne. — En Skaal for dem!

(Vender ſig til Niels.)

Og for Jer ſmukke Datter førſt og fornemlig!

(Til Preben.)

I drikker ikke?

Preben.

Nej!

Henning.

Hvad mener I med det?

Preben.

Hvad giver Jer Ret til at drikke den Skaal?

Henning.

Og hvad giver Jer Ret til at formene mig det?

Niels.

Saa ſagte, I gode Herrer, ſaa ſagte. Lad os heller i Samdrægtighed drikke paa en

lykkelig Udgang af Krigen, og gid I begge komme hjem ſom Ritmeſtre!

Henning.

Ritmeſter?

(Ser til Preben).

Der vil Andet og Mere til end et glat Anſigt!

Eiler

(ſagte til Preben).

Nu er det nok Dig, der tales til!

Henning.

Hver dunhaget Knægt tror ſig nu om Stunder capabel til at føre Kompagni eller endog Eſkadron, men mere end Én gjorde ſagtens bedre i at blive hjemme!

Eiler

(ſagte til Preben).

Ja, nu kommer Du til at trække fra Læderet, lille Preben!

Preben

(til Henning).

Sigter I til mig?

Henning.

Tag det ſom I vil!

(Eiler rømmer ſig ſtærkt og ſtøder til Preben.)

Preben.

Veed I vel, at I fornærmer mig?

Henning

(rejſer ſig).

Om ſaa er, ſtaar jeg aldeles til Jer Tjeneſte.

(Preben rejſer ſig; han ſamler efter Kaarden, men trækker ikke, vil tale, men kan ikke, og ſtøtter ſig til Bordet.)

Henning.

En ſmuk Soldat! Om Alle var ſom I, vilde Kongelig Majeſtæt være vel holden med den Armé!

Niels.

Hr. Fændrik! I ypper uden ſkjellig Grund Strid i mit Hus. Behag at forføje Eder bort.

Henning.

Jeg gaar, Hr. Niels, jeg gaar. Jeg er jo ogſaa helt overflødig nu, da I har en ſaa vakker Sauvegarde! Guds Fred, og Tak for god Velkomſt!

(Til Ellen idet han gaar forbi.)

Vi ſes igjen!

(Gaar ud ad Porten.)

Ottende Scene.

Eiler

(til Preben).

Hvad, i Djævlens Skind og Ben, ſkader Du dog! Slig Tort kan Du lade overgaa Din gamle Fader! Fy Dig an, Du Kvindekarl! Tal, ſig Noget! Er Du elleſkudt eller har Du den faldende Syge?

Preben.

Spørg mig ikke, jeg veed ikke, hvad det var for en uſalig Frygt, der bandt min Haand og min Tunge. Jeg har kjendt det tilforn, men at det ſkulde hænde her, nu, og i Paaſyn af — o, Gud, det er alt for haardt!

(Til Niels, der vil holde ham tilbage.)

Nej, lad mig fare med Fred, Hr. Niels, jeg kan ikke blive; maaſke træffer jeg min Mand, og ſaa — maaſke!

(Gaar hurtig bort.)

Niende Scene.

Kirſten

(der er kommen til under Slutningen af ſyvende Scene, til Ellen).

Se, hvor han ſkynder ſig bort, det fejge Hors!

Ellen

(i ſtærk Bevægelſe).

Tag Vare paa Din løſe Mund, det raader jeg Dig!

Kirſten.

Ej, ej! Forivre Jer blot ikke! Havde jeg vidſt, det ſtod ſaa til med Jer, ſkulde jeg vel kunnet tie.

(Hun og Ellen gaa ind.)

Tiende Scene.

Eiler.

Og det har jeg maattet opleve! Min Søn ræd!

Niels.

Men han maa være hjerteſyg, ellers var vel ogſaa Sligt umuligt.

Eiler.

Forgjort er han! Jeg ryſter af Harme, naar jeg betænker, hvad her er ſket.

Niels.

Men døm nu dog ikke for haſtig, imens I er ſaa altereret. Hvor kan Preben for Alvor være frygtagtig! Jeg mindes jo den Gang han ſom kun halvvoxen kaſtede ſig for den uvane Tyr, der var efter Ellen; mens jeg løb — for at hente Hjælp — reddede han uden Tvivl hendes Liv ved ſin Behjertethed.

Eiler.

Ja, hvor kan han være frygtagtig! Spørg ikke mig om det. Den Gang, I taler om, har han vel mandet ſig op for en kort Stund. Men nu! — Om jeg ſaa ſkal fugtle ham til det, ſkal han fordre Fændriken ud!

Niels.

Det gjør han ſikkerlig af ſig ſelv, naar han faar Sagen ret betænkt. Men ſlaa Jer dog til Rolighed, I er ſom fra Jer ſelv af Hidſig-

hed. — I ſkulde jo tale med Tolderen, ſaa lad os gaa til ham nu.

Eiler.

Jo, jeg er ſkikket til at tale med Tolderen nu!

Niels.

Det faar Intet hjælpe, kom nu blot! — Nej denne Vej!

(De gaa ind i Huſet.)

Ellevte Scene.

Mogens.

Det er en underlig Verden, man lever i! Der kunde nu Junker Preben ſidde hjemme paa ſin Gaard og tappe ſig den ene ſkjønne Kande Vin efter den anden; men ſe, om han gjør det! Nej, han vil i Krigen, hvor de mangen Gang ſavner en Drik tyndt Øl, og hvor de helt glemmer, hvordan en ren Drue ſmager. — Der kommer han tilbage! Han ſer ud ſom Døden fra Lübeck!

Tolvte Scene.

Preben

(kommer ind ad Porten).

Han var ikke at finde — og vilde jeg ham Noget, om jeg havde truffet ham! — De er Alle borte, det var endda vel. — Hvad søger jeg her! Fejg, fejg som en Hund, og det nu! — Est Du ogsaa fejg, gamle Mogens?

Mogens.

Jeg skal saamænd ikke kunne sige det for vist, Junker Preben. Jeg har aldrig spekuleret over deslige Materier, og Vorherre har hidtil naadig holdt mig uden for al Fare.

Preben.

— Jeg ængstes for at se Nogen i Øjnene, som et Barn, der venter sin Straf. Ikke en Gang til at være fejg har jeg Mod! — Og jeg vil i Krigen ret nu, synes det Dig ikke artigt, Mogens!

Mogens.

Men, om mig er permitteret at spørge saa: hvorfor bliver I ikke heller hjemme?

Preben.

Gaar dine Tanker da aldrig videre ud?

Mogens.

De gaar ſjældent længer end jeg kan ſe, Junker Preben; og naar jeg ſtaar i Porten dèr og ſmøger mig en Pibe Tobak, ſom jeg plejer van hver Aften, ſaa har jeg Hans Thomeſøns Plankeværk lige for.

Preben.

Hvor Du maa være lykkelig, Mogens!

Mogens.

Ja, jeg tør ikke klage. Jeg takker Gud for et ſundt Legeme og jeg er, uden at roſe mig ſelv, ret vel æſtimeret her i Gaden.

Preben.

Det er jeg ikke en Gang!

Mogens.

Ej, Junkeren ſkjemter!

Preben.

Ja, jeg er ſaare ſkjemtelyſten! — Men vis mig en Villighed: ſig Frøken Ellen, at jeg er gaaet, at jeg ſkal bort i Aften, og —

Trettende Scene.

Ellen

(der er kommen ud af Hufet under den fidſte Replik).

Hvor gaar I hen?

Preben.

Bort!

Mogens

(affides).

Ja, nu gaar jeg ogſaa, mens Tid er.

(Gaar ned i Kjælderen.)

Ellen.

Vil I da virkelig i Krigen?

Preben.

Nu mere end nogen Sinde før! — Men jeg forſtaar Jert Spørgsmaal: I mener, ræd Mand er bedſt til at vogte Ovnkrogen; men der kan vel ogſaa findes en Kugle for Den, der dukker ſig.

Ellen.

I dukker Jer ikke, Preben.

Preben.

Hvad har givet Jer den Tro?

Ellen.

Om jeg ſagde det, maatte jeg ſige Mere til. — Men I bad mig før —

Preben.

Ja, før! — Men før er længe ſiden for mig.

Ellen.

I bad mig om et Farvel; det vil jeg da byde Jer, ſaa godt og mildt jeg formaar.

Preben.

Nu! Nu, da jeg er det ſaa helt uværdig! Hvorfor, i Himlens Navn, vil I det!

Ellen.

Hvorfor? I har Mangt at ſpørge om. — I ſagde, I havde gjemt hvert Smil og hvert lille Ord af mine ſom Blomſter i en Pſalmebog. — Jeg har ogſaa en Bog med mange Blade, hvori Meget kan være gjemt; den har I aldrig læſt.

Preben.

For Guds Skyld! Hvad mener I?

Ellen.

Det, I helſt vil tro.

Preben.

Er det virkelig Alvor! Vil I ſkjænke ſlig Lykke bort! — Lykke! Herre, min Gud, at det kommer ſaadan nu! Giv mig ikke flere gode Ord, I veed ikke, hvor tungt de falder over mig!

Ellen.

Jeg mente, gode Ord faldt let ſom Aftendug.

Preben.

Ser I mig da an for ſaa foragtelig, at I tror, jeg, ſom den jeg er, uden Betænkning vil gribe til med baade Hænder, ſelv om I er ſaa god, ikke at drage eders tilbage! — Medynk har I med mig, men Hver, ſom nødes til at plukke den Blomſt, føler vel de ſtinde Torne.

Ellen.

Har I fornummet dem og intet Andet i mine Ord?

Preben.

Friſt mig ikke over min Formue, I har Synd deraf! Og glem, hvad jeg ſagde, da jeg kom!

Ellen.

Glemme det? — Nej, det vil jeg drages til Minde.

Preben.

Glem det! Den Gang vidſte jeg ikke Andet, end at jeg var en Mand ſom Den maa være, der ſkal føre Jer hjem. — Ry og Rygte følger Mand til Dør.

Ellen.

Saa ſtænger god Huſtru Døren.

Preben.

En Tid maaſke; men Avindsord gaar ogſaa andre Veje.

Ellen.

I har ikke megen Tro til Kvinder.

Preben.

Tro Alle vel, men Dig ſelv bedſt, det lærte jeg tidlig. Og jeg kan ikke tro mig ſelv nu! Jeg veed jo ikke, om Armen lyſtrer, naar den ſkal trække Kaarden, eller om Øjet er aabent, naar det ſkal ſe ind i Faren. Fra Barnsben af har det fulgt mig ſom en Ulykke, ikke altid at turde vove, hvad jeg meſt vilde.

Men beſtandig troede jeg, at fik jeg blot en Sag at vove Noget for, ſaa vilde al Frygtagtighed vige; gjaldt det om at værge Den, jeg havde kjær, eller om at ſtorme mod Fjenden, mens Kuglerne peb og Hovflaget dundrede, ja, ſaa troede jeg dog for viſt, at jeg kunne hævde mit Navn.

Ellen.

Og det tror I ikke længer?

Preben.

Har jeg Ret til at ſvare ja? Gjerning ſkal ſige god for en Mand, ikke Ord, og hvert af mine, ſom jeg har talet i Dag, de rejſer ſig jo imod mig nu og klinger af Haan. — Hører I, hvor det hviſker der oppe i Linden? Endnu lyder det kun ſvagt, men til Aften, naar det lufter i Løvet, ſaa gaar der Bud derfra over den hele By, at Preben Bagge har miſtet ſin Ære. Og naar fanger jeg den igjen! Man kommer ſnart i Ry, men ej ſaa ſnart deraf. — Se ikke efter mig, naar jeg gaar, jeg vaander mig under Jert Blik!

(Vil gaa.)

Ellen.

Preben, I maa ikke gaa!

Preben.

Jeg er det ikke værd, at I ſpilder flere Ord paa mig.

Ellen.

Gaa ikke, bliv! — Jeg har aldrig før bedt en Mand om Noget.

Preben.

I kan dog vel ſe, hvad det koſter mig at ſtaa imod! Men jo før jeg kommer bort, deſto bedre. Jer Fader vil jeg helſt undgaa at møde, ſaa vel ſom min; ſig dem, at jeg tøver i Herberget indtil Aften, og ſaa afſted! — Lev inderlig vel! En Gang maaſke, naar jeg vender tilbage — men jeg har jo heller ikke Ret til at love Noget længer! Intet har jeg at byde, ikke en Gang Tro paa Fremtiden. — Du, min Gud, hvor ſtaar jeg arm og paltug her, jeg, ſom nys mente at have en Verden at give bort, om I kun vilde kræve den af mig! Og nu er det Jer, ſom aabner Døren og lader

mig ſe ind i ſelve Himmeriges Lys, mens jeg maa vende mig fra det og ene gaa ud i Mørket.

(Gaar hurtig bort.)

Fjortende Scene.

Ellen

(ſer efter ham).

Stakkels Preben! — Og ſtakkels jeg!

Kirſten

(der er kommen ud fra Huſet ſamtidig med at Preben er gaaet).

Lad I den Fugl flyve, den tør jo ikke en Gang ſidde tam paa Haanden, den! Men jeg undres og blues paa ſamme Tid over Jer: I beder af Jer hele Sjæl den Junker blive; ſkulde Nogen bede, var det da min Tro ham!

Ellen.

Du har luret!

Kirſten.

Luret! Det klinger ſtrax ſaa ſtygt; men det var mig jo plat umuligt, at undgaa at høre hvert Ord, I ſagde, gjennem Døren.

Ellen.

Helſt naar Du har ſtaaet med Øret til!

Kirſten.

Jeg ſvær' Jer til —

Ellen.

Ja, lad Du det være godt. — At en Anden dog ikke har Evne til at give ham hans forrige, frejdige Tro paa ſig ſelv tilbage! Havde han blot den, ſaa — ja, det var ikke hans Sjælefred alene, ſom da vandtes!

Kirſten.

Om I ikke vil tage det fortrydelig op, ſaa vil jeg blot minde Jer om, at Fændrik Plade ſer her ind om ikke ret længe.

Ellen.

Det oven i Kjøbet! Den forgiftige Karl!

Kirſten.

Ja, I veed min Mening! Jeg kan ikke ſe rettere, end at den Pige, han vender ſig til, maa ſpringe ſtrax og være glad endda. Han kunde da værge ſin Fæſtemø, om det gjordes behov!

Ellen.

Det kan Fler end han!

Kirſten.

Men hvorfor kan I ſlet ikke bruge ham?

Ellen.

Bruge ham! — Du ſiger Noget! — Naar kommer han?

Kirſten.

Der kan vel være en halv Time til.

Ellen

(for ſig ſelv).

— Tør jeg ogſaa vove det!

Kirſten.

Ja, viſt tør I ſaa! Der er jo Intet at betænke ſig paa.

Ellen.

Hvorom taler Du? Hvad ſer Du mig an for?

Kirſten.

Førſt og fornemmelig for mit Herſkab, og dernæſt for et Fruentimmer naturligvis.

Ellen.

Aa, ja, Du har for ſaa vidt Ret. — Det maa kunne gaa! Paa Preben ſtoler jeg ſikkert; han vil kun tænke paa mig og intet Uſandſynligt finde deri, og den Anden har fortjent mere end det for ſin Ubluhed. — Kan jeg lide paa Dig, Kirſten?

Kirſten.

Det tror jeg I veed.

Ellen.

Saa hør da: jeg ſkriver nogle Ord paa en Seddel, og ſaa ſnart Du ſer Fændriken komme ind ad Porten her, løber Du gjennem Strædet over i Herberget. Der opſøger Du Junker Preben og flyr ham, ſom i ſtørſte Skynding, mit Brevſkab.

Kirſten.

Men hvad vil dette ſige?

Ellen.

Det ſkal Du faa at ſe. Kom nu blot med.

Kirſten.

Gid jeg faa Skam, om jeg begriber det Ringeſte!

(De gaa ind i Huſet.)

Femtende Scene.

(**Eiler** og **Niels** komme ind ad Porten, kjendelig oplivede.)

Eiler.

Som jeg ſiger: Noget maa der gjøres! Det hjælper ikke, hvad I ſaa indvender.

Niels.

Indvender! Jeg er jo ganſke af Jer Mening, ſaaſom jeg altid har været Jer ſynderlig gode Ven.

Eiler.

Mine Ben vil knap bære mig, ſaadan har Hidſigheden ſlaget mig.

(Sætter ſig ved Bordet under Linden.)

Niels.

Lad os førſt tage et Glas Burgunder oven paa den ſpanſke Sekt, vi maatte drikke; ellers kommer Maven let i Uorden, og Burgunder ſætter ogſaa Galden.

Eiler.

Mener I?

Niels.

Ja, jeg har prøvet det tilforn.

(Kalder ned i Kjælderen.)

Mogens!

Sextende Scene.

(**Mogens** kommer op fra Kjælderen.)

Niels.

Giv os en Kande af den gamle Burgunder. Du veed, det Anker med den grønne Trekant paa.

Mogens

(idet han gaar ned).

Jo, Burgunderen og jeg kjender vel hinanden!

Eiler.

Jeg ſidder og pønſer paa et Anflag, hvorved man kunde faa Preben tvunget til at fordre Satisfaction. Gik det kun an, faa ſkulde jeg, til Trods for mine graa Haar, gjærne gaa ud for Haanden ſelv!

Niels.

Nej, Vorherre bevare os naadig! — Men hvad har I ellers udtænkt?

Eiler.

Jeg er juſt nu begyndt. Men I maa ogſaa lægge Jert Hoved i Blød.

(Mogens kommer op med en Kande.)

Niels.

Førſt Tungen, Hr. Eiler, førſt Tungen.

(Mogens ſkjænker for dem.)

Man tænker bedre, naar man drikker, at ſige til Maade.

Mogens

(affides).

Burgunder! Saa har Herren, min Tro, ſiddet inde til Jørgen Tolders og drukket Sekt. Ellers nyder han jo aldrig Burgunder paa denne Tid af Dagen. Sekt gjør ogſaa kun Tungen galen, jeg lider den ikke. — Nej, Gammelvin, det kan den ſvageſte Mave fordrage, og den blunder man ſaa angenemt efter.

(Gaar ned i Kjælderen.)

Eiler

(efter en Pavſe).

— Sagde I Noget?

Niels.

Jeg? Nej, jeg ſmækkede ikkun med Tungen. — Sagde I Noget?

Eiler.

Nej, men ſaa lad mig dog i Ro. Hvor kan jeg ellers tænke!

Niels.

Nej, det er ſandt.

(Pavſe.)

Eiler.

— Hvor dog Luften er varm! Jeg er ganſke hed i Hovedet og ikke mægtig at holde en ærlig Tanke faſt.

Niels.

Ja, viſt, jeg tænker jo uden Afbræk.

Eiler.

Men jeg ſiger, at jeg ikke kan holde en Tanke faſt i denne Varme. Kan I?

Niels.

Knap nok. — Men det var ogſaa, om jeg ſaa maa ſige, en utilbørlig ſød Vin, Tolderen bød os ind paa.

Eiler.

Ja, utilbørlig ſød, det var et ſandt Ord, I der ſagde! Det ſkikker ſig ogſaa kun ſlet for en Kongens Tjenere ſom han, at drikke ſød Sekt midt paa Dagen. Mon han gjør en Vane deraf?

Niels.

Nej, der kan gaa flere Uger imellem at jeg kommer der. — Men I har, ſaa Skam, Ret: det er uſædvanlig varmt i Dag!

Eiler.

Plejer I aldrig at blunde paa denne Tid?

Niels.

Jo, det hændes ſaa iblandt.

Eiler.

Ja, vil I blunde, ſaa vil, min Tro, ogſaa jeg! I ſkal ikke gaa alene, ſaaſom jeg er Jer oprigtige Ven.

Niels.

Hvad om vi da gik ind og lagde os en liden Stund nu?

Eiler.

I ſiger, ſandt for Herren, Noget! Og ſaa kan vi med det ſamme i Ro overlægge, hvad videre bør gjøres.

Niels.

Ja, det maa vi for Alt ikke glemme!

(Rejſer ſig.)

Støt Jer til mig.

Eiler

(rejſer ſig).

Nej, ſtøt I Jer til mig.

Niels.

Vi kan jo ſtøtte hinanden da. Man bliver ſtiv i Benene af den megen Sidden, og Trappen er utilbørlig ſtejl.

Eiler.

Ja, utilbørlig ſød, det var et ſandt Ord!

(De gaa ind.)

Syttende Scene.

(**Ellen** og **Kirsten** komme ud af Huſet.)

Ellen.

Det var vel, de gik ind; thi ventelig ſove de nu en Stund.

Kirſten.

Ja, Hr. Eiler ſvarer jeg for; han havde da tre Kander Vin paa Samvittigheden i det ringeſte.

Ellen.

Gaa ſaa ind, og ſaa ſnart Du ſer ham, Fændriken, komme, ſpringer Du afſted med Brevſkabet, ſom jeg har ſagt.

Kirſten.

Men jeg er færdig at ſprække af Nysgjerrighed efter, hvad I har fore!

Ellen.

Saa faar Du ſprække da, thi jeg ſiger Intet.

Kirſten.

Nænner I virkelig det?

Ellen.

Før nu ikke mere Fadderſladder, men ſkynd Dig blot ind.

Kirſten

(gaar over mod Huſet, men vender pludſelig om).

— Kaldte I ikke?

Ellen.

Nej, viſt ikke.

Kirſten.

Det var dog ſært! Det kom mig ſaa beſtemt for, ſom I vilde ſige Noget!

(Affides idet hun gaar.)

Man ſkulde min Tro tænke, det var et Mandfolk, ſom hun kan tie!

(Gaar.)

Attende Scene.

Ellen.

Hvorfra har jeg dog faaet Mod til at vove Saadant! — Hvorfra? Ja, det veed jeg jo vel. — Men hvordan vil det nu løbe af! Mit hele Legem ſkjælver, naar jeg tænker derpaa.

Glipper det blot i ét Stykke, ſaa — ak, mit Hjerte vil briſte! — Der lyder Skridt! Det tør vel være ham. Saa ſkal det gaa an da. Nu kjæk!

Nittende Scene.

(**Henning** kommer ind ad Porten.)

Henning.

Allerdejligſte Frøken, I er alt paa Pletten! Det havde jeg ikke turdet haabe, endſkjøndt —

Ellen.

Paa Pletten vel, men ikke dog til Sinds, ſom I tror.

Henning.

Pigeſind ſkifter hvert Timeſlag; vi kommer vel overens.

Ellen.

Det haaber jeg med. I har grovelig fornærmet Junker Preben, og det helt uden Aarſag. Vil I nu gjøre, hvad Ret er, og mig til Vilje, da gaar I ſtrax til ham og undſkylder Jer Opførſel i Paahør af hans Fader og min.

Henning.

Jeg gjør Fanden heller! Lad den Dreng søge mig, om han begjærer mig i Tale.

Ellen.

Det kan ske, før I tænker. Men da I rent ud nægter at gjøre, hvad jeg raader til, saa er mit Ærinde til Eder nu forrettet.

(Gaar over mod Huset.)

Henning

(stiller sig i Vejen for hende).

I maa for ingen Pris gaa endnu!

Ellen.

I vil dog ikke hindre mig deri med Magt?

Henning.

Ikke uden I nøder mig dertil. Men vidløs maatte jeg være, om jeg godvillig slap saa blød en Haand.

Ellen

(gaar om bag Linden).

I kommer dog dertil.

Henning

(følger efter hende).

Sig ikke det. Sky Fugl vorder og fanget!

Ellen.

Endnu en Gang: bliv mig fra Livet! Det vil komme Jer dyrt at ſtaa, om I ikke lader mig med Fred.

Henning.

Guld kan betales dyrt, og dog være godt Kjøb.

(Griber efter hende.)

Et Kys ſkal I paa min Ære give mig, om I vil eller ej!

Ellen

(undviger over mod Kjældertrappen; affides).

Nu er det vel fortjent!

(Hun løber ned.)

Henning.

Ej, den lille knibſke Dukke har dog Omløb i Hovedet. Længe ſkal Du ikke vente paa mig!

(Iler ned efter hende.)

Tyvende Scene.

(Scenen ſtaar nogle Øjeblikke tom. Man hører en Dør ſlaas i udenfor, og ſtrax efter kommer **Ellen** løbende ind fra ſamme Side, men bag Bygningen, mellem denne og Muren.)

Ellen.

Saa, nu er det ſket, Vorherre være lovet!

(Løber hen og ſmækker Kjælderlugerne i.)

Den anden Udgangsdør ſlog jeg i efter mig, naar nu kun Preben — der er han!

(Hun ſtiller ſig foran Lindetræet, ſaa at hun ikke ſes fra Porten.)

En og tyvende Scene.

Preben

(ſtyrter ind ad Porten med dragen Kaarde).

Trængt ned i Kjælderen, ſkriver hun, og ene med den Usling! Jeg forſtaar ikke hvordan, men lige meget! Hun ſkal ikke forgjæves have ſøgt min Hjælp. Her maa det være!

(River Kjælderlugerne op og iler ned.)

Ellen.

Det vidſte jeg, Preben, det vidſte jeg! Men nu holde Gud ſin Haand over Dig!

(Hun ſtiller ſig bag Træet.)

To og tyvende Scene.

(Tummel i Kjælderen. **Mogens** ſtyrter forvirret op ad Trappen med et Krus i Haanden.)

Mogens.

Hjælp, Hjælp!

(Løber over mod Vaaningshuſet.)

Fanden er løs i Kjælderen, det er et helt Huskors! Herre, Herre, kom dog ud!

(Synker om paa en Stol og fætter Kanden fra ſig paa Bordet.)

At dog Saadant kan være til!

Tre og tyvende Scene.

(**Eiler** og **Niels** ile ud af Huſet.)

Niels.

Hvad er paa Færde! Hvad vræler Du for?

(Tummel og Vaabenklirren i Kjælderen.)

Mogens.

Herren ſe i Naade til os! Nu tager det fat igjen!

Eiler.

Jeg tror Fanden rider ham!

Fire og tyvende Scene.

(**Henning** trænges op ad Trappen af **Preben**, der har ham i Kraven; Henning har miſtet ſin Kaarde.)

Preben.

Svar, Din elendige Karl, hvor er Frøken Ellen?

Henning.

Slip mig, og hør hvad jeg ſiger: Frøken Ellen er der ikke.

Preben.

Du lyver! Svar, eller jeg render min Klinge gjennem Dit ſyndige Liv!

Eiler.

Ret ſaa, min Dreng! Tal kun fra Leveren, det gjør din gamle Fader godt at høre paa!

Henning.

For Fanden dog, ſaa ſlip mig! Hvor tit ſkal jeg gjentage det: Frøken Ellen var alt borte, da jeg kom ned; hun gik ud ad en anden Dør, mens jeg ravede om i Mørket.

Ellen

(træder frem).

Det er ſandt.

Preben

(ſlipper Henning og iler hen til hende).

I er i Behold! Saa er Alt godt!

Henning

(affides).

Fanget i Fælde ſom en gammel Rotte! Fordømt! Og min gode Kaarde brød han ſønder; nu havde Knægten, Vorherredød, baade Courage og Kræfter! — Nej, tamt Vildt er bedſt at jage!

(Gaar bort og møder i Porten Kirſten.)

Fem og tyvende Scene.

(**Kirsten** kommer forpuſtet hen til de Andre.)

Niels.

Men hvad vil alt dette ſige?

Kirſten.

Ja, det maa Herren nok ſpørge om! Jeg forſtaar ikke et Ord af det Hele. Da jeg kom i Herberget og gav Junker Preben Frøkenens Brevſkab, foer han op ſom en Beſat og ſtyrtede afſted, ſaa mine Ben ikke mægtede at vinde med. — Men hvi gik Fændriken ſaa haſtig bort?

Eiler.

Han havde ſagtens Ærinde andenſteds!

Niels.

Men hvordan kom det Hele ſig fra førſt af?

Mogens.

Det var den ſkinbarlige Satan ſelv, fra hvem Alt det, ſom Ondt er, ſtammer!

Eiler.

Hold ſin Mund! Han er et fordrukkent gammelt Svin.

Mogens

(affides).

Fordrukkent gammelt Svin! — Endda det ikke er mig, der har drukket Sekt hos Jørgen Tolder!

Niels.

Men ſig dog Noget, en af Jer! Hvad var Aarſag til det Hele?

Ellen.

Det er ſnart ſagt. Fændriken krænkede mig med ſine ublu Ord, ſom han har gjort det før, og tilſidſt forfulgte han mig ned i

Kjælderen. Saa kom Junker Preben til for at hjælpe mig, ſom I ſaae, men forinden var jeg alt fluppen ud ad Bagdøren.

Eiler.

Men jeg forſtaar ikke —

Niels.

Jo, ſer I: —

(De gaa hen i Baggrunden, men lytte af og til efter Ellens Forklaring.)

Kirſten

(til Ellen).

Men hvad er det for Abeſpil, Frøken! I ſkrev jo den Seddel inde i Jert Kammers! Den Gang var I da ikke trængt ned i Kjælderen!

Preben.

Hvordan!

Ellen

(til Kirſten).

Gak Du hen og trøſt Mogens, Kirſten; han ſer mig ſaa klejnmodig ud. Saa ſkal jeg imens give Junker Preben Svar paa Dit Spørgsmaal.

Kirſten.

Tak for god Underretning!

(Gaar over til Mogens, der beklager ſig for hende.)

Ellen.

Preben, I veed det: jeg tvivlede ikke paa Jer! Men I maatte jo ſelv have Troen i Hænde og lære, at I er ſaa god en Mand ſom Nogen. I ſagde, at havde I blot en Sag at kæmpe for, ſaa var Alt godt. — Nu, jeg lod Jer kæmpe for mig da, jeg havde jo ingen Anden. Jeg vidſte, at Fændriken vilde komme, og vidſte, at han vilde følge mig efter, hvor jeg gik. Men jeg vidſte ogſaa, fremfor Alt, at I, uden koldſindig at ſpørge efter Rimelighed og uden at tænke over Sammenhængen, vilde komme, naar jeg kaldte. Det var følgelig ikke Stort, jeg vovede ved at ſtævne Jer hid. Et Bedrag var det jo for ſaa vidt, og derfor Uret, det veed jeg vel; men jeg maatte jo give Jer Tilliden tilbage.

Preben.

Og Alt det har I gjort for min Skyld!

Ellen.

For Jer Skyld alene? — Nej!

Preben.

Men hvor I dog har forſtaaet mig!

Ellen.

Jeg maatte vel ogſaa være nærmeſt dertil.

(Preben griber hendes Hænder og drager hende noget tilbage.)

Mogens

(til Kirſten).

Hørte hun, at Hr. Eiler kaldte mig et fordrukkent Svin! Hørte hun det!

Kirſten.

Ja, viſt hørte jeg det. Men hvorfra kjender ellers Hr. Eiler ham ſaa vel?

Mogens.

Hun er en næsvis Laptaſke, er hun! Hører hun det? For ellers kan jeg ſige det end en Gang!

(Han gaar efter hende ind mod Baggrunden. Niels og Eiler komme frem i Forgrunden.)

Eiler.

Men jeg forſtaar det alligevel ikke; thi hvordan kunde hun nede fra Kjælderen —

Niels.

Ej, det er jo ikke ſaa at forſtaa!

Eiler.

Ja, forſtaar I det da?

Niels.

Forſtaa og forſtaa, det er to Ting. Men lyd I mig: I ſkal ikke ſpørge videre derom. I Morgen forſtaar vi ſikkert det Hele, men nu, mens Luften er ſaa varm, og vi juſt har ſovet —. Det var ogſaa, ſom I før ſagde, en utilbørlig ſød Sekt.

Eiler.

Nej, det var Jer, der ſagde det!

Niels.

Nu, det kommer ud paa ét. Men ſpørg ikke videre, det lader ſaa tungnem.

(Ser paa Ellen og Preben.)

Ej, men ſe, hvor kjærlig de To ſtaa der henne!

Eiler.

Ja, det ſynes ſaa!

Niels.

Hør, veed I hvad: om ellers de er til Sinds, ſom jeg tror, ſaa lad os give dem tilſammen ſom vi før har talet om; da bliver vel ogſaa Preben hjemme, tænker jeg.

Eiler.

Ja, nygifte Mænd er ugilde Krigsfolk! Det Forſlag er vel betænkt i alle Maader. — Hør, Ellen, om Du og Preben kunne komme overens, ſaa holder vi alt Bryllup til St. Hansdag, og I kan da ſtrax rykke ind paa Volmerslund.

Preben.

Frøken Ellen har i denne Stund lovet mig, en Gang at drage med Veſter ud til mit Hjem, for aldrig ſiden at forlade det; men til St. Hans bliver det næppe, thi ventelig er Krigen ikke endt til den Tid.

Niels.

Hvad, i Herrens Navn, vil I nu i Krigen for!

Preben.

Spørg kun Jer Datter, om jeg bør blive.

Ellen

(til Preben).

Og det har I Hjerte til at lade mig ſvare paa! — Nu, en Gang har I givet mig det

Lov, at jeg forſtod Jer, ſaa faar jeg vel føge at fortjene Jer Ros.

(Højt.)

Drag bort, min Hjertensven, men kom karſk og glad tilbage!

Preben.

Tak, inderlig Tak for det og for Alt!

Niels

(ſagte til Eiler).

I maa holde ham tilbage, han maa for Alt ikke rejſe! Thi om han nu, naar det gaar løs for Alvor, igjen ſkulde være —

Eiler.

Hvilket?

Niels.

Jeg mener kun, at hvis han ſaa ikke ſkulde gaa frem, naar Tid er, ſaa kommer han for Krigsretten og bliver arquebuſeret i Ryggen; det er jeg ilde tjent med ſom Svigerfader, og I da ogſaa!

Eiler.

Vær I kun uden Frygt, Hr. Niels: han kommer ikke for Krigsretten!

Niels.

Ja, naar I mener det ſaa ſikkert, ſaa —

(Der høres et Hornſignal, det ſamme ſom i tredje Scene.)

Preben.

Nu henter de Standarten hos Ritmeſteren, ſaa maa jeg bort.

Ellen

(halvt for ſig ſelv).

Det Stykke har jeg hørt dem blæſe en Gang før i Dag; men da lød det dog noget anderledes, ſyntes jeg. — Kan hænde, det kommer af, at Hornet den Gang Ingen kaldte bort fra mig.

Preben

(til Ellen).

Send mig end en Hilſen og et Fingerkys, naar vi rider over Strædet!

Ellen.

Alle mine bedſte Tanker sender jeg efter.

Preben.

Saa mødes de med mine. — Og nu Farvel! Farvel, Fader, og Tak for alt Godt, Hr. Niels!

Eiler.

Gud være med Dig, Preben!

Preben

(til Ellen).

Ét Farvel maa jo være det ſidſte — lev inderlig vel!

(Han gaar hurtig bort.)

Sex og tyvende Scene.

Niels

(til Eiler).

I faar Ære af ham!

Eiler.

Ja, I da med!

Niels.

Nu, paa en glædelig Hjemkomſt ville vi drikke! Mogens, hent os — naa, her ſtaar jo endnu, ſer jeg.

(Skjænker af den Kande, Mogens feneſt bragte med ſig.)

Eiler

(drikker).

Men hvad i al Verden er det dog for en Vin!

Niels.

Det maa være af den, vi drak før. Ej ſandt, Mogens?

Mogens

(noget forvirret).

Jo, det maa, ſom Herren ſiger, være af den; thi hvad ſkulde det ellers være!

Eiler

(til Niels).

Saa ſmag da ſelv!

Niels

(drikker).

I har, for Gud, Ret! Den Vin har jeg aldrig drukket, den er jo lifligere end Alt, hvad jeg har ſmagt tilforn!

(Mogens er ved at lifte ned i Kjælderen.)

Nej, tøv en Kjende, Mogens! Hvad er det for en Vin?

Mogens.

Ja, hvor veed jeg det! Jeg maa vel i Skyndingen, den Gang det begyndte at ſkrige op i Kjælderen, hvor jeg var ved at tappe

Noget om, have taget fejl og tappet af det Anker, ſom jeg ellers kun — det vil ſige af det Anker, ſom Herren veed —

Niels.

Jeg veed Fanden, veed jeg!

Mogens.

Nej, det er ſandt! Jeg mener ogſaa kun, at der jo er mange Ankere i Kjælderen, og ſaadan naar Forſkrækkelſen kommer bag paa En, forſtaar Herren —

Niels.

Jeg forſtaar ikke et Ord! Om ſaa Forſkrækkelſen er kommen for paa ham eller bag paa ham, ſaa er og bliver det jo idel Pølſeſnak!

Eiler

(ſagte til Niels).

I ſkal ikke ſpørge videre, det lader ſaa tungnem. I Morgen forſtaar I det Hele, men i Dag, mens Luften er ſaa varm, og I veed, den søde Sekt —

Niels.

Ja, viſt, det veed I med! — Men ſlaa ſaa Spuns for det Anker da, Mogens; det ſkal forvares til Bryllupsgildet.

Mogens

(affides).

Saa! Nu blev der ſlaaet Spuns for min Eftermiddagsfornøjelſe med det ſamme!

(Der blæſes i nogen Afſtand en Marſch. I det Øjeblik Trompeterne tænkes at ride over Strædet, lyder den ſtærkeſt, ſtrax efter ſvagere.)

Eiler

(klinker med Niels).

Vor Drengs Sundhed!

Ellen

(gaar op paa Stentrappen t. v., ſer ud over Muren og vifter med et Klæde).

Se, hvor ſtolt han ſidder til Heſt! Nu ſlaar han ud med Haanden, han retter ſig i Sadlen! — Ak, dèr drejede han alt om Hjørnet! — Saa faar jeg da gjemme det Billed af ham ved de andre, til vi ſes igjen!